

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Факультет програмної інженерії та бізнесу
Кафедра економіки та публічного управління

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

магістра
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: **«СИСТЕМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В
УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННИЙ
ПЕРІОД»**

ХАІ.601.667пуа.24О.281.196223 ПЗ
Виконав: здобувач 2 курсу групи 667пуа
Спеціальність 281 «Публічне управління та
адміністрування»

(код та найменування)

Освітньо-професійна програма:
«Управління та адміністрування регіональних
економічних систем»

(найменування)

ПапельбуО.З.

(прізвище й ініціали здобувача)

Керівник: Ковальчук В.С.

(прізвище й ініціали)

Рецензент: Шведун В.О.

(прізвище й ініціали)

Харків – 2024 року

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Факультет програмної інженерії та бізнесу

(повне найменування)

Кафедра економіки та публічного управління

(повне найменування)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

(найменування)

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

(код та найменування)

Освітня програма «Управління та адміністрування регіональних економічних систем»

(найменування)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

Вероніка КОВАЛЬЧУК

(ім'я та прізвище)

«07» жовтня 2024р.

(підпис)

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Папельбу Олександри Захаровни

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема кваліфікаційної роботи
«Система місцевого самоврядування в Україні
в умовах воєнного стану та повоєнний період»

1. Керівник кваліфікаційної роботи: Ковальчук В.Г., д. наук держ. упр., професор
затверджені наказом Університету «28» жовтня 2024 року №1980-уч
2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи « 1 2 » грудня 2024 року
3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: чинне законодавство, матеріали
переддипломної практики
4. Зміст пояснювальної записки: характеристика підходів дослідження діяльності
системи органів місцевого самоврядування, роль органів місцевого самоврядування в
рамках дії воєнного стану пропозиції щодо покращення діяльності системи органів
місцевого самоврядування України.
5. Перелік графічного матеріалу: Презентація кваліфікаційної роботи в Power Point

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Основний	Ковальчук В.Г., завідувач каф. 601	08.10.2024	12.12.2024

Нормоконтроль Ковальчук В.Г. «09» грудня 2024 р.
(підпис) (ініціали та прізвище)

6. Дата видачі завдання «08» жовтня 2024 р.

7.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1.	Дослідження основних літературних джерел з теми кваліфікаційної роботи	09.10.2024 - 20.10.2024	виконано
2.	Розділ 1 Теоретичні засади системи органів місцевого самоврядування	21.10.2024 – 03.11.2024	виконано
3.	Розділ 2 Процес реорганізації системи органів місцевого самоврядування в Україні	04.11.2024 – 14.11.2024	виконано
4.	Розділ 3 Особливості покращення процесу реформування системи органів місцевого самоврядування та їх діяльності в умовах дії військового стану та повоєнний період в Україні	15.11.2024 – 29.11.2024	виконано
5.	Висновки	30.11.2024 – 01.12.2024	виконано
6.	Оформлення графічного матеріалу	02.12.2024 – 03.12.2024	виконано
7.	Оформлення пояснювальної записки	04.12.2024 – 05.12.2024	виконано
8.	Одержання відгуку керівника та рецензії	06.12.2024 – 07.12.2024	виконано
9.	Нормоконтроль	08.12.2024 – 09.12.2024	виконано
10.	Підготовка до передзахисту та передзахист	10.12.2024 – 12.12.2024	виконано
11.	Підготовка до захисту	13.12.2024 - 22.12.2024	виконано

Здобувач

(підпис)

Олександра ПАПЕЛЬБУ

(ім'я та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК

(ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 96 с., 1 рис., 1 табл., 77 джерела.

Тема кваліфікаційної роботи «Система місцевого самоврядування в Україні в умовах воєнного стану та повоєнний період»

Об'єкт дослідження – система національної безпеки під впливом європейської інтеграції в Україні.

Предмет дослідження – орган місцевого самоврядування як ресурс реалізації національної безпеки під впливом розвитку європейської інтеграції..

Метою магістерської роботи є дослідження такого правового явища як національна безпека, обґрунтування теоретичних засад, за допомогою яких можна визначити нормативно-правові, інституційні передумови, що обумовлюють вибір пріоритетних напрямів подальшого реформування системи органів місцевого самоврядування України під впливом євроінтеграційних процесів.

Методи дослідження - статистичні методи для аналізу та оцінювання об'єднаних територіальних громад. Повноваження органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних підходів з приводу поняття системи органів місцевого самоврядування й визначення спектру їх діяльності контексті державотворення України. Проведений аналіз теоретичних пропозицій, висновків можуть бути використані у діяльності органів публічної влади. Також практична значимість проведеного дослідження полягає в тому, що в кваліфікаційній роботі було наведено інформацію з приводу пропозицій до законодавства щодо удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування в системі забезпечення національної безпеки України в умовах в умовах дії військового стану.

ABSTRACT

Master's qualification work: 96 pages, 1 figure, 1 table, 77 references.

The topic of the qualification work is "The System of Local Self-Government in Ukraine Under Martial Law and in the Post-War Period."

Object of the research: The national security system under the influence of European integration in Ukraine.

Subject of the research: Local self-government bodies as a resource for implementing national security under the influence of European integration processes.

The method of master's work is to study the legal phenomenon of national security and substantiate theoretical foundations for determining normative, legal, and institutional prerequisites that define the choice of priority directions for further reform of Ukraine's local self-government system influenced by European integration processes.

Methods of investigation - statistical methods for analyzing and evaluating amalgamated territorial communities; the powers of local self-government bodies under decentralization.

Practical significance of the obtained results lies in substantiating theoretical approaches to the concept of the local self-government system and determining the scope of its activities in the context of state-building in Ukraine. The analysis of theoretical proposals and conclusions can be applied in the activities of public authorities. Additionally, the practical relevance of the research is highlighted by the inclusion of legislative proposals to improve the activities of local self-government bodies within the system of ensuring Ukraine's national security under martial law

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	13
1.1. Наукові підходи дослідження діяльності системи органів місцевого самоврядування	13
1.2. Сутність і зміст процесу реформування системи органів місцевого самоврядування	21
1.3. Роль органів місцевого самоврядування: основні функції та повноваження	27
2. ПРОЦЕС РЕОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	40
2.1. Аналіз стану й законодавчі підстави функціонування органів місцевого самоврядування в Україні	40
2.2. Військово-цивільні адміністрації у системі публічного управління національною безпекою України	51
2.3. Територіальна оборона України як складова сил оборони держави .	57
3. ОСОБЛИВОСТІ ПОКРАЩЕННЯ ПРОЦЕСУ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІЇ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД В УКРАЇНІ.....	64
3.1. Досвід закордонних країн у напрямку покращення діяльності системи органів місцевого самоврядування в умовах дії військового стану та повоєнний період.....	64
3.2. Напрямки покращення діяльності системи органів місцевого самоврядування України в умовах дії військового стану та повоєнний період	68

3.3. Практичні рекомендації покращення механізмів формування системи органів місцевого самоврядування України та їх діяльності в умовах дії військового стану та повоєнний період	72
ВИСНОВКИ	82
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ	86

ВСТУП

Актуальність теми. Сталий розвиток України у напрямку європейської інтеграції є неможливим без усунення низки проблем у ракурсі управління безпековим сектором України, у тому числі правові. Стратегія національної безпеки України містить деякі аспекти, які свідчать про несформованість безпекового та оборонного сектору, як цілісного функціонального об'єднання, яке скероване із єдиного центру, та структурну незбалансованість органів сектору безпеки. Також наведена Стратегія вказує на необхідність комплексного покращення законодавства у напрямку сектору безпеки, яке має бути скерованим на унормування його структури і її складу органів сектору безпеки, в тому числі системи управління, координування й взаємодії з боку органів, а також питання прийняття участі органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб в управлінні безпековим сектором.

В даний час Україна знаходиться на черговому перехідному етапі становлення і розвитку місцевого самоврядування. Перехідний період складний, вимагає поетапного вирішення багатьох позначених в законі організаційних, правових питань, які реалізуються в усіх суб'єктах України неоднозначно; виникає велика кількість суперечок і розбіжностей, що гальмують становлення і розвиток місцевого самоврядування і вимагають глибокого наукового осмислення.

Проблематикою дослідження теоретичних аспектів напрямків розвитку сектору державного управління та місцевого самоврядування в Україні займалися низка вітчизняних дослідників, зокрема: В. Бабаєв, В. Бакуменко, О. Бобровська, Н. Гончарук, В.Дзюндзюк, Ю.Ковбасюк, В.Корженко, Ю. Куц, Т. Маматова, В. Мамонова, О. Поважний, І. Розпутенко, С. Саханенко, В. Стрельцов, А. Ткачук, В.Толкованов, І. Хожило, М. Драгоманов, О. Євтушенко, Н. Камінська, В. Кампо, І. Козюра, В. Куйбіда, В. Наконечний, Н. Наталенко, А. Некряч, М. Оніщук, Ю. Панейко, Р. Плющ, Б. Руснак та інші.

Зарубіжними вченими, зокрема: Р. Гнейстом, Ж. Зіллером, Дж. Мілем, О. Оффердалом, Дж. Сарторі, А. Токвілем, Б. Чичеріном, В. Шеффнером, Л. Штейном було розкрито специфіку робіт органів місцевого самоврядування за умов запровадження воєнного стану.

З приводу проблемності територіального організування влади, за умов військових дій, було опубліковано чимало особистих публікаціях від авторів: Е. Тітко, О. Сікорським, М. Ануфрієвим, В. Шевченком. Основний спектр уваги науковців було приділено розкриттю особливостей статусності військово-цивільних адміністрацій, вивченню їх ролі в територіальній організації влади, реалізуванні повноважень щодо забезпечення безпеки, гідних умов життєдіяльності місцевого населення. Специфіку ж цивільно-військових відносин, а також способів їх регулювання вивчали у своїх роботах О. Бериславська та В. Ященко. Аналізом системи органів виконавчої влади усіх рівнів та специфіки їхньої організації в контексті сучасного державотворення займались О. Дніпров, Я. Журавель, М. Кащишин та інші. Особливості правового регулювання військового управління було розглянуто у публікаціях С. Мельника. Але не зважаючи на велику кількість наукових праць дослідників, проблематика щодо визначення місця та ролі органів місцевого самоврядування України у євроінтеграційних процесах залишається малодослідженою та невизначеною, а це в свою чергу, ускладнює проведення реформ у сфері забезпечення національної безпеки.

Метою є дослідження такого правового явища як національна безпека, обґрунтування теоретичних засад, за допомогою яких можна визначити нормативно-правові, інституційні передумови, що обумовлюють вибір пріоритетних напрямів подальшого реформування системи органів місцевого самоврядування України під впливом євроінтеграційних процесів.

Об'єктом дослідження є система національної безпеки під впливом європейської інтеграції в Україні.

Предметом дослідження є орган місцевого самоврядування як ресурс реалізації національної безпеки під впливом розвитку європейської інтеграції.

Збудовано ряд завдань:

- охарактеризувати наукові підходи дослідження діяльності системи органів місцевого самоврядування;
- навести сутність і зміст процесу реформування системи органів місцевого самоврядування в умовах об'явлення військового стану;
- визначити роль органів місцевого самоврядування в рамках дії воєнного стану: основні функції та повноваження;
- розглянути стан та основні напрямки розвитку нормативно-правової бази діяльності органів місцевого самоврядування в умовах дії військового стану в Україні;
- розкрити місце військово-цивільних адміністрацій у системі публічного управління національною безпекою України;
- відокремити територіальна оборону України як складову силу оборони держави;
- з'ясувати специфіку взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у контексті протидії збройній агресії РФ проти України;
- розглянути пропозиції щодо покращення діяльності системи органів місцевого самоврядування України в умовах дії військового стану;
- навести практичні рекомендації щодо покращення механізмів формування системи органів місцевого самоврядування України та їх діяльності в умовах дії військового стану.

Методи роботи. Для реалізування мети та завдань в ході дослідження широко застосовувалось угруповання взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих методів, скерованих на отримання об'єктивних й достовірних результатів:

- провідними у роботі виступають системний підхід та порівняльний аналіз, які були використані для узагальнення результатів наукових доробків вітчизняних і

зарубіжних дослідників щодо діяльності органів місцевого самоврядування;

- політико-психологічний – при визначенні теоретичних засад дослідження, розроблення та упровадження механізмів державного управління й діяльності органів місцевого самоврядування;

- графічний метод – для наочного подання положень та інші методи.

Практична значимість одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних підходів з приводу поняття системи органів місцевого самоврядування й визначення спектру їх діяльності контексті державотворення України. Проведений аналіз теоретичних пропозицій, висновків можуть бути використані у діяльності органів публічної влади. Також практична значимість проведеного дослідження полягає в тому, що в кваліфікаційній роботі було наведено інформацію з приводу пропозицій до законодавства щодо удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування в системі забезпечення національної безпеки України в умовах в умовах дії військового стану.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається із трьох розділів, які діляться на підрозділи, вступу, висновку та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки основного тексту.